

Волков Юрій Михайлович

*викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

Volkov Yuriy

*Teacher of the Department of Tactical Special Training
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
ADMINISTRATIVE AND LEGAL METHODS OF NATIONAL
POLICE ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN
INTEGRATION**

***Анотація.** У статті досліджено адміністративно-правові методи діяльності Національної поліції в умовах Євроінтеграції. Зокрема, звернено увагу на генезу окремих центральних понять нашої роботи, повноваження щодо забезпечення та здійснення адміністративно-правових методів діяльності Національної поліції в умовах Євроінтеграції. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що робота поглибила теоретичні напрацювання щодо правового регулювання адміністративно-правових методів діяльності Національної поліції в умовах Євроінтеграції.*

***Ключові слова:** Національна поліція України, адміністративно-правові методи, службова діяльність, несення служби, Євроінтеграція.*

***Summary.** The article examines the administrative and legal methods of the National Police in the conditions of European integration. In particular, attention is drawn to the genesis of certain central concepts of our work, the authority to ensure and implement administrative and legal methods of the*

National Police's activity in the conditions of European integration. The scientific novelty of the study lies in the fact that the work deepened the theoretical work on the legal regulation of the administrative and legal methods of the National Police in the conditions of European integration.

Key words: *National Police of Ukraine, administrative and legal methods, official activity, carrying out service, European integration.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, ми є свідками ряду подій євро інтеграційного спрямування, котрі відбуваються в нашій країні. В цьому контексті, важливо зауважити, що процедура реформування правоохоронних органів зумовлює потребу щодо утворення ефективної, а також якісної державної політики у зазначеній сфері. Беручи до уваги той факт, що саме на законодавчому рівні зумовлюються визначальні напрямки діяльності всіх правоохоронних органів, враховуючи й регулювання питання щодо застосування останніми адміністративно-правових методів, визначаються проблематика, котра виникає у процесі здійснення та пропонуються шляхи щодо їх подолання. Тож, на нашу думку, саме на законодавчому рівні формуються вихідні напрямки діяльності всіх правоохоронних органів, враховуючи й регулювання питання застосування останніми адміністративно-правових методів, окреслюються проблемні питання, що виникають під час реалізації та пропонуються шляхи їх подолання. На нашу думку, важливою передумовою такої політики повинно стати формування цілісної нормативно-правової бази, що регламентує реалізацію адміністративно-правових методів у діяльності Національної поліції. Беручи до уваги вагоме місце, яке займають адміністративно-праві методи у діяльності НПУ, все більшої актуальності набуває питання щодо формування комплексного та узгодженого правового забезпечення реалізації цих методів у діяльності НПУ.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питанню щодо особливостей адміністративно-правових методів діяльності Національної поліції в умовах Євроінтеграції стали публікації провідних науковців серед яких О. Березанський, О. Козаченко, В. Мисливський, В. Навроцька, Є. Стрельцов, А. Сердюк, В. Захарчук, П. Хряпінський та інших вчених.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Аналіз різнобічних наукових праць та досліджень. Визначення основних напрямів щодо формування комплексного та узгодженого правового забезпечення реалізації цих методів у діяльності НПУ.

Виклад основного матеріалу. У своїй роботі Безпалова О. І. відмічає, що дієвим засобом щодо правового регулювання приведення методів діяльності поліції у відповідність до сучасних умов розвитку України та кращих європейських стандартів у правоохоронній сфері є належний рівень правового регулювання [1, с. 112].

Сутність вказаного регулювання, у контексті реалізації адміністративно-правових методів у діяльності Національної поліції зумовлено ще й тим, що саме завдяки праву відбувається упорядкування суспільних відносин, забезпечується закріплення та дотримання прав і свобод людини, створюються відповідні правові механізми їх забезпечення та захисту.

Характер правового регулювання адміністративно-правових методів у діяльності поліції полягає у формуванні правової бази, яка створює відповідні умови для реалізації цих методів, повинна всебічно та повно регламентувати особливості їх застосування, оскільки під час цього відбувається реалізація норм, закріплених у законодавстві України, які відповідають конкретній сфері суспільного життя. Таким чином, законодавство у сфері діяльності Національної поліції є одним з ключових категорій адміністративно-правового регулювання цієї сфери, адже

важливим фактором забезпечення законності і правопорядку слід вважати науково і практично обґрунтовану систему законодавства, більш того, є найважливішим інструментом державного регулювання, за допомогою якого держава вимагає від суб'єктів суспільних відносин виконання своїх рішень.

Беручи до уваги зазначені підходи, розглянемо основні нормативно-правові акти, якими визначено правове регулювання реалізації адміністративно-правових методів у діяльності НПУ.

Відповідно до ст.3 Закону України «Про Національну поліцію», у своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами [2].

Так, відповідно до ст.3 Конституції України, Національна поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права. При виконанні обов'язків та реалізації своїх повноважень поліцейські, відповідно до ст. 24 Конституції України, не можуть надавати особам привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними чи іншими ознаками [3].

Відповідно до ст. 28 Основного Закону, ніхто не може бути підданий катуванню, жорсткому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню, таким чином поліцейський під час реалізації методів діяльності за будь-яких обставин заборонено сприяти здійсненню перелічених дій. При застосуванні поліцейських заходів у своїй діяльності Національна поліція поважає особисту свободу та

недоторканність, оскільки відповідно до ст. 29 Конституції України, ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою, інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановленим законом.

Враховуючи вище зазначене, варто відмітити, що основний закон України, Конституція України, вважається основою щодо прийняття будь-яких нормативно-правових актів, а також є центральним джерелом в адміністративно-процесуальній діяльності Національної поліції України.

Як вже було неодноразово зазначено, під час виконання своїх повноважень поліцейські забезпечують дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації. Відповідно до ст. 4 Закону України «Про Національну поліцію», взаємовідносини у сферах діяльності поліції з відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями базуються на міжнародних договорах, а також на установчих актах та правилах міжнародних організацій, членом яких є Україна.

Міжнародно-правові стандарти знаходять своє відображення в певних документах, положеннях, деклараціях, конвенціях, правилах, тощо. Вони є єдиним вираженням прагнення світової спільноти максимально скоординувати політику, засоби й методи діяльності кожної держави на попередження й боротьбу зі злочинністю [4, с. 41].

Отже, до одних з основних міжнародних нормативно-правових актів, на підставі яких НПУ організують свою діяльність та реалізує застосування адміністративно-правових методів, є:

- Загальна декларація прав людини прийнята 10.12.1948;
- Декларація ООН про ліквідацію усіх форм расової дискримінації від 20.11.1963;

- Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26.11.1987;
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966;
- Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005 року.

В умовах реформування системи правоохоронних органів України, з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію», на законодавчому рівні запроваджено цілу низку новел, які стосуються методів діяльності поліції. Тому актуальним є дослідження положень цього та інших нормативно-правових актів для виявлення особливостей правового регулювання реалізації основних адміністративно-правових методів діяльності поліції – переконання та примусу [5, с. 118].

Аналіз положень Закону України «Про Національну поліцію» свідчить про те, що метод переконання не знаходить свого досить чіткого законодавчого закріплення. Зазначене, на нашу думку, можна пояснити тим, що застосування переконання не пов'язане з обмеженням прав і свобод людини, оскільки допускається вибір варіанта поведінки, тобто найбільш ефективних та дієвих способів переконання, залежно від обставин та ситуації. У той же час, проаналізувавши правові норми цього закону, можна виділити ряд положень, які прямо закріплюють окремі способи реалізації методу переконання в адміністративній діяльності поліції [6, с. 465].

Наступним способом щодо здійснення реалізації методу переконання в діяльності правоохоронних органів, враховуючи й Національну поліцію, є висвітлення в засобах масової інформації стану правопорядку в державі, а також заходів, котрі вживаються органами внутрішніх справ по боротьбі зі злочинністю та охороні громадського порядку, передбачений абз.2.2 п.2

Положення про Департамент зв'язків із громадськістю, втіленням адміністративного примусу у правоохоронній діяльності поліції є, урегульоване адміністративно-правовими нормами, застосування поліцейських заходів [7, с. 3].

Відповідно до ч.1 ст.29 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень [8, с. 108].

Так, однією з центральних ознак адміністративного примусу, справедливо слід вважати застосування примусу без врахування волі та бажання суб'єкта, до котрого останній застосовується. Отже, відмова щодо зупинки транспортного засобу за наявної вимоги поліцейським, тягне за собою примусову зупинку вказаного транспортного засобу, в тому числі із застосуванням засобів примусової зупинки (п. 4 ч. 3 ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію») чи вогнепальної зброї (п.7 ч.4 ст.46 Закону України «Про Національну поліцію»).

Висновки. Отже, в межах нашого дослідження відмітимо, що розвиток та вдосконалення правоохоронної сфери мають представляти собою процес, що розвивається та втілення ним європейських, а також міжнародних норм та стандартів. Відповідно, методи діяльності поліції у реалізації правоохоронної функції держави напряму залежать від умов життя суспільства, вони повинні змінюватися та вдосконалюватися залежно від його демократизації, переростання у громадянське суспільство, властиве правовій державі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, здійснивши аналіз правових принципів регулювання реалізації адміністративно-правових методів у діяльності НПУ дозволяє зробити висновок про те, що дійсне правове регулювання їх

діяльності є необхідним щодо однобічного окреслення ролі, а також місця кожного методу, усунення прогалин щодо застосування останнім, вжиття заходів до покращення та реалізації адміністративно-правових методів у діяльності поліції, в тому числі завдяки зарубіжному досвіду європейських держав, та, як підсумок, сприяти ефективному виконанню покладених завдань.

Література

1. Безпалова О.І. Правове забезпечення управління органами поліції України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 9. С. 111-112.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. № 30. Ст. 141.
4. Власенко Д. В. Сучасний стан адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України. *Право і суспільство*. 2016. № 4, ч. 2. С. 126.
5. Макаренко М.М. Сучасний стан правового регулювання реалізації адміністративно-правових методів у діяльності національної поліції України. *Наук. вісн. публічного та приватного права*. 2020. Вип. 5. С. 117-123.
6. Балінський О.В. Міжнародні правові стандарти та їх роль у правовому розвитку в умовах глобалізації. *Держава і право: зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки*. Київ, 2006. Вип. 32. С. 463-469.
7. Іванцов В. О., Чишко К. О. Характеристика поліцейських заходів крізь призму методів адміністративної діяльності поліції. *Процес модернізації системи державного управління: конституційний,*

адміністративний та фінансовий аспекти : колективна монографія / за заг. ред. А. С. Нестеренко. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. С. 11.

8. Пасічник С. В. Захист прав людини в системі правоохоронних органів (поліції). *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 2(42). Т. 1. С. 108-109.

References

1. Bezpalova O.I. Legal support for the management of police bodies of Ukraine. *Entrepreneurship, economy and law*. 2017. No. 9. P.111–112.
2. On the National Police: Law of Ukraine dated July 2, 2015 No. 580-VIII. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2015. No. 40-41. Art. 379.
3. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 28.06.1996 No. 254k/96-BP. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. No. 30. Art. 141.
4. Vlasenko D. V. The current state of administrative and legal regulation of the National Police of Ukraine. *Law and society*. 2016. No. 4, part 2. S. 126.
5. Makarenko M.M. The current state of legal regulation of the implementation of administrative and legal methods in the activities of the National Police of Ukraine. *Science release public and private law*. 2020. Issue 5. S. 117–123.
6. Balinsky O.V. International legal standards and their role in legal development in the conditions of globalization. *State and law: coll. of science Ave. Legal and political sciences*. Kyiv, 2006. Vol. 32. S. 463–469.
7. Ivantsov V.O., Chishko K.O. Characteristics of police measures through the prism of methods of police administrative activity. The process of modernization of the state administration system: constitutional, administrative and financial aspects: collective monograph/in general. ed. A. S. Nesterenko. Odessa : Ed. "Helvetica" house, 2017. P. 11.

8. Pasichnyk S. V. Protection of human rights in the system of law enforcement bodies (police). *International scientific journal "Internauka"*. 2018. No. 2(42). T. 1. P. 108-109.